

6. *Субтельний Орест. Україна: історія / Пер. з англ. Ю. І. Шевчука; Вст. сл. С. В. Кульчицького. – К.: Либідь, 1991. – 512 с.: іл.*

7. *Троян С. Орієнталізм і постколоніальний дискурс у контексті «постмодерністського виклику» / С. Троян // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – 2015. – Вип. 24. – С. 345-354. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: /http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mzm_2015_24_22/*

Я. Самко –
студентка факультету журналістики
Національного університету
«Одеська юридична академія»
Науковий керівник: старший викладач
Писаренко Л. М.

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ – КОМУНІКАЦІЇ НА ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

У сучасному світі вплив засобів масової комунікації на особистість набув великого значення. Адже увесь процес формування індивіда проходить в оточенні мас-медійних засобів. Провідна роль у здійсненні інформаційного впливу на людину сьогодні належить телебаченню та інтернету.

Якщо в 70-80-ті роки телевізор вважався розкішною, то зараз це незамінна річ у кожній пересічній українській родині. Телебачення з роками поступово витісняє газети й журнали та конкурує з радіо, так як у своєму сприйнятті надає не лише аудіоінформацію, а й візуальну, що, у свою чергу, дозволяє споживачу споглядати яскраву картинку, не замислюючись про зміст. Слід зауважити, що в наслідок збільшення потреби аудиторії у швидкості надання їй інформації – зростає й оперативність подачі повідомлення. Але такий поспіх, як правило, ускладнює можливість контролю за чистотою ефіру.

Ще одним із провідних засобів впливу на особистість є нещодавно винайдений, апробований та доступний нині кожному, високошвидкісний Інтернет. Донедавна цей засіб комунікації застосовували лише на великих підприємствах та організаціях різного профілю. На сьогодні ж

за допомогою Інтернету можна отримати інформацію значно легше, ніж будь-яким іншим способом, навіть не виходячи з дому. Саме цим і займаються сучасні діти та підлітки, в яких лише починається процес формування особистості.

Дитячі та підліткові роки будь-якого індивіда є одними з найважливіших етапів розвитку. Так як саме ці періоди супроводжуються значними змінами, що зумовлюють формування особистості. Саме діти та підлітки найбільше піддаються впливу з боку мас-медіа, а особливо в сучасному інформаційному світі.

Засоби масової інформації через потік неконтрольованої та неякісної інформації здійснюють негативний вплив на всі напрямки формування дитини та підлітка, зокрема на цінності, погляди та смаки.

Актуальність звернення до даної проблематики обумовлена тим, що процес формування особистості сучасної дитини та підлітка все більше підпорядковується мас-медіа. Час, який дитина чи підліток проводить у контакті зі ЗМІ, постійно збільшується. З огляду на це, ЗМК все частіше відносять до своєрідного наркотика, гіпнотичний вплив якого призводить до часткової втрати людиною особистої свободи, сили волі, вміння особистісного спілкування, а також у спотворенні цінностей та моральних настанов.

Вплив засобів масової інформації на суспільство та особистість досліджували Г. Лассуел, М. Маклюен, К. Райт, а серед українських та російських вчених особливу роль ЗМІ у соціалізації особистості вивчають В. Афанасьєва, Н. Богомолова, В. Воробйова, Г. Голіцина, І. Кон, С. Корконосенко, Л. Мардахаєв, А. Мудрик та інші.

У своїй роботі про вплив мас-медіа на особистість І. Кон зазначає, що ЗМІ є одним з найбільш впливових факторів соціалізації, значення якого неухильно зростає. Науковець також вважає, що ЗМК – один з факторів, які підривають традиційну «авторитарну» систему виховання: чим більше джерел інформації має людина, тим більша його автономія від кожного з них окремо [Кон 1967:141].

Розглядаючи роль ЗМІ у соціалізації особистості, Л. Мардахаєв відзначає їх вплив на розумову (когнітивну), поведінкову, настановну й фізіологічну сфери. Це, на думку науковця, викликає поведінкові наслідки (образ дій стає орієнтиром для людини у досягненні аналогічної мети), настановчі наслідки (формування стійких настанов, які суттєво впливають на дії та вчинки), когнітивні наслідки (змінюються знання, світогляд людини), наслідки, що впливають на ставлення людини до реального життя, оточуючих людей (з'являються віртуальні

потреби, інтереси й взагалі спосіб життя), психологічні наслідки (збудження, почуття страху), фізіологічні наслідки (серцебиття, частішання подиху та ін.) [Мардахаєв 2003:215-217].

Для вивчення даного питання нами було проведено дослідження за чотирма напрямками здійснення впливу інтернет-мережі на дитину та підлітка: соціально-педагогічний, психологічний, духовно-емоційний та фізичний. Аби забезпечити цілісність результатів, ми використали методи тестування, анкетування, опитування, аналізу та порівняння.

Опитування та анкетування проводилось анонімно в м. Нова Каховка, Херсонської області й передбачало самостійне заповнення реципієнтами наданих бланків. Всього було опитано 80 осіб, з них: 20 дітей (7-11 років), 20 підлітків (13-17 років) та 20 батьків, у яких є діти, віком від 7 до 11 років.

Для дітей було підготовлено тест із 15 питань закритого типу, анкета на встановлення порівняльного ступеня та психологічний тест «Будинок. Людина. Дерево».

Для підлітків було підготовлено два тести на 15 та 12 питань закритого типу, три анкети, з яких перша передбачала встановлення порівняльного ступеня, друга – 8 запитань відкритого типу, а третя – 8 запитань закритого типу та психологічний тест «Неіснуюча тварина».

Для батьків було підготовлено три анкети, дві з яких містили по 20 питань закритого типу, а третя – 8 питань закритого типу.

Для досягнення поставленої мети і завдань були обрані й використані такі методи дослідження, як тестування, анкетування, опитування, аналіз та порівняння.

Людина являє собою індивідуальну особистість, яка не може бути схожою на інших. Хоча кожен член суспільства народжується як індивід, з притаманними йому природними задатками. Та процес формування людини як особистості залежить від чинників навколишнього середовища.

Особистість розвивається в анатомо-фізіологічному, психічному та соціальному напрямках. Анатомо-фізіологічні зміни виявляються у збільшенні й розвитку кісткової та м'язової систем, внутрішніх органів, нервової системи. Психічні зміни охоплюють розумовий розвиток, формування психічних рис особистості. У набутті соціальних якостей, необхідних для життя в суспільстві, велике значення має соціальний розвиток особистості. Особливості фізіологічного та психічного розвитку пов'язані з анатомо-фізіологічним дозріванням організму (його органів, центральної нервової системи, залоз внутрішньої секреції) [Фіцула].

Прийнято поділяти процес розвитку й формування особистості на декілька вікових етапів:

- молодший/дитячий (від 6-7 до 11-12 років);
- середній/підлітковий (від 12 до 15 років);
- старший/юнацький (від 15 до 18 років);

Перший етап характеризується прагненням дитини до навчання, що виявляється у посиленому спостереженні за оточуючим світом із пізнавальною зацікавленістю. Пам'ять молодшого школяра є наочно-образною, а мислення розвивається від емоційно-образного до образно-логічного.

Другий етап пов'язаний із розгалуженням інтересів особистості. Підліток прагне до посиленого спілкування з людьми різного віку. Продуктивність пам'яті поліпшується.

Останній, третій етап, є періодом формування світогляду, характеру, самовизначення та самосвідомості особистості. Пам'ять старшокласника стає зрілою, а мислення здатне абстрагувати і узагальнювати.

Оскільки, засоби масової комунікації є одним із соціальних інститутів, який виконує замовлення суспільства та окремих соціальних груп щодо певного впливу на населення в цілому, у тому числі й на окремі вікові та соціальні групи, можна визначити два аспекти такого впливу.

По-перше, ЗМІ сприяють засвоєнню людьми різного віку широкого спектру соціальних норм та формуванню у них ціннісних орієнтацій у сфері політики, економіки, здоров'я, права тощо.

По-друге, ЗМІ фактично є своєрідною системою неформальної освіти та інформування різних категорій населення. При цьому користувачі мас-медіа набувають досить різносторонніх, суперечливих, несистематизованих знань, інформації з різних питань суспільного та політичного життя [Вакуленко:2].

Слід зауважити, що в сучасному світі людина потрапляє під будь-який вищезазначений вплив мас-медіа вже з раннього дитинства, тобто на початковому етапі формування особистості.

Як і будь-який інший соціальний феномен, існування засобів масової інформації має як позитивну, так і низку негативних наслідків. Однак питома вага останніх значно зростає зі зменшенням віку реципієнта щодо повідомлень мас-медіа.

Зважаючи на розгалуженість видів та форм ЗМІ, через які вони здійснюють вплив на масову свідомість, важко охопити їх усіх для взяття під контроль. Внаслідок чого неможливо контролювати якість та

моральність інформаційного повідомлення, яке сприймає аудиторія. Безумовно, людина не є пасивним об'єктом впливу засобів масової інформації. Але не кожна доросла людина здатна критично оцінювати інформацію, а що вже говорити про дитину чи підлітка, які достатньо легко потрапляють до інформаційної пастки через свою необізнаність.

Найбільше ЗМІ здійснюють вплив на такі напрямки формування особистості дитини та підлітка як соціально-педагогічний, психологічний, духовно-моральний, валеологічний та виховання здорового способу життя. В наслідок чого у дитини та підлітка закріплюються у свідомості спотворені цінності, моральні настанови та смаки відносно своєї поведінки у навколишньому світі.

Для сучасних дітей та підлітків становиться звичною щоденною справою такі поняття як «порнографія та проституція», «одностатеві стосунки» чи «насилля». Вони дедалі частіше прагнуть швидше подорослішати і для цього переймають та відтворюють у реальності дорослі ролі, зокрема, вступ у статеві стосунки та вживання алкоголю, цигарок і наркотичних засобів.

Варто також звернути увагу на вплив інтернет-мережі, де виділяються такі проблеми, як залежність, Facebook-депресія та переслідування когось для власного задоволення.

Результати проведеного нами дослідження підтверджують зазначені вище аспекти. За даними дослідження ми прийшли до висновку, що найбільше уваги сучасні діти та підлітки приділяють телебаченню та Інтернету.

Так, серед 20-ти опитаних дітей поняттям «все, і навіть більше» для себе телебачення визначають 3 дитини, а Інтернет – кожні 7 дітей і 6 підлітків. Саме тому 5 дітей і 9 підлітків витрачають на використання цих засобів у день від 3-х до 6-ти годин. При цьому книги становлять поняття «все, і навіть більше» для себе лише 6 дітей і 1 підліток. Та лише 4 дитини і 1 підліток читають щоденно від 3-х до 6-ти годин. Також слід зауважити, що ні в якому разі відмовитися від телебачення не погодиться 6 дітей і 1 підліток та від Інтернету – 7 дітей і 7 підлітків, а від книг – 2 дитини і 4 підлітка серед 20-ти дітей. Це вказує на те, що соціально-педагогічне виховання особистості піддається значному негативному впливу з боку ЗМІ.

Відносно психологічного впливу ЗМІ, то результати анкетування батьків дітей, віком від 7 до 11 років, засвідчили, що серед 20-ти дітей: 1 дитина має високий рівень агресивності, 16 – середній, а 3 – низький. А відносно рівня тривожності, то високий рівень має 1 дитина, 13 –

середній, а 6 – низький. Тобто, діти з високим ступенем агресивності здатні скоювати насилля над іншими, а з середнім – мають лише задатки до подібних дій. Також діти з високим ступенем тривожності схильні до затяжних депресій, які призводять до самогубства, а з середнім – мають лише подібні нахили.

Мас-медіа безпосередньо впливає й на духовно-моральний розвиток особистості, що зумовлює пряме формування її цінностей та ідеалів. Так, за даними опитування з 20-ти підлітків: 8 вживали алкоголь, 11 – цигарки, а 1 – наркотики. При цьому за показниками, пробують алкогольні напої найчастіше з 14 років, тютюнові вироби – з 15, а наркотичні засоби – з 17.

Відзначимо ще й те, що 2 підлітка поміж 20-ти заходять на еротичні та порнографічні сайти на регулярній основі, а також ставали жертвою переслідування в Інтернеті або самі переслідували когось.

Підсумовуючи результати дослідження відносно впливу мас-медіа на валеологічну культуру та здоров'я дитини чи підлітка, ми прийшли до висновку, що 18 дітей і 10 підлітків мають проблеми зі здоров'ям. Та при цьому, 13 дітей і 1 підліток визначають, що ці проблеми виникли через надмірне використання мас-медіа.

Отже, підсумовуючи вищевказане, відзначаємо, що сучасні діти та підлітки піддаються негативному впливу з боку засобів масової інформації. Такі напрямки впливу мас-медіа здійснюють одночасно опосередковано на внутрішній розвиток особистості й безпосередньо – на зовнішній. Звичайно, наслідки впливу можна корегувати через низку психологічних та фізіологічних методів, але й вони іноді не здатні відновити раціональну самосвідомість та самовизначення індивіда повноцінно.

Саме тому слід протидіяти негативному впливу ЗМІ одразу на початковому етапі його. Це необхідно здійснювати різними засобами й на кількох рівнях одночасно: на рівні суспільства, родини й самого індивіда. Таким чином, якщо навіть ми не здатні підкорити потік інформаційних повідомлень з боку ЗМІ та відмовитися від продуктів мас-медіа у своєму повсякденному житті, то ми можемо хоча б спробувати не перетворювати його на головну цінність нашого життя.

Список використаних джерел

1. Вакуленко О. В. Засоби масової інформації як особливий чинник формування здорового способу життя особистості / О. В. Вакуленко // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 11 :

Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. – С. 88-99.

2. Заєць В. М. Проблема медіавпливу на світогляд особистості у філософській спадщині М. Маклюєна/ В. М. Заєць // *Актуальні проблеми філософії та соціології – Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – С. 32-35.*

3. Кон И. С. *Социология личности / И. С. Кон. – М. : Политиздат, 1967. – 383 с.*

4. Мардахаев Л. В. *Социальная педагогика :учебник / Л. В. Мардахаев. – М. :Гардарики, 2003. – 269 с.*

5. Фіцула М. М. *Педагогіка [Електронний ресурс] / М. М. Фіцула. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/349-pedagogka-ftsula-mm.html>*

Т. Сердега –

студентка спеціальності «журналістика»

Національного університету

«Львівська політехніка»

Науковий керівник: канд. наук з соц. ком.,

доцент кафедри ЖЗМК

Мудра І.М.

ПРИХОВАНА РЕКЛАМА НА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

Завдання телебачення – об'єктивно показувати інформацію, яка важлива для суспільства, допомагати владі вирішувати актуальні проблеми країни. Натомість бачимо лише піар політиків. Замість інформування людей проблемами у державі, журналісти займаються прихованою рекламою. Проблема прихованої реклами («джинси») є актуальною в будь-який час незалежно від того, що коїться навколо. Сьогодні багато хто хоче прославитися, та не завжди добрими справами. Навіщо докладати сил до того, щоб стати знаменитим, якщо є журналісти? Завжди знайдуться люди, які використовуватимуть мас-медіа для просування своїх інтересів. На превеликий жаль, аудиторія і досі не вміє відрізнити замовну рекламу від інформаційних матеріалів. На жаль, в наш час немає сформованих чітко виражених інструментів для відрізнення прихованої реклами. Аудиторію не вчать як її